

LATVIJAS BANKA

Rīgā 2009. gada 17. februārī
Nr. 02-08.1/2009/17

Latvijas Republikas
Ministru prezidentam
I. Godmanim
Brīvības bulvārī 36
Rīgā, LV-1520

Par akciju sabiedrību "Parex banka"

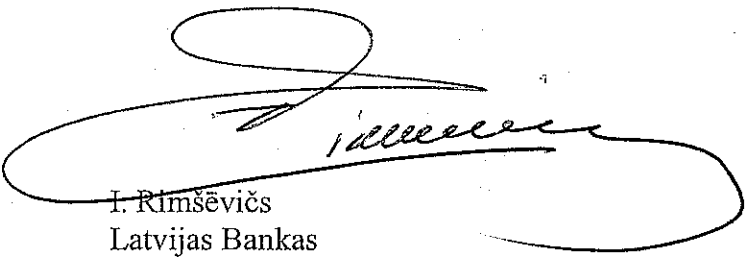
A. god. I. Godmaņa k-gs

Latvijas Banka pēc Jūsu lūguma sniegt viedokli par AS "Parex banka" kapitāla atjaunošanu izsaka šādu viedokli.

Diemžēl Latvija 2008. gada decembrī ir saskaņojusi ar Eiropas Komisiju sev neizdevīgu Garantijas shēmu bankām Latvijā. Lai iedarbinātu saskaņoto Garantijas shēmu, kura tik tiešām saskaņā ar Eiropas Komisijas 2008. gada 22. decembra lēmumu (pielikumā) ir attiecināma tikai uz bankām, kas var izpildīt obligātās kapitāla pietiekamības prasības, iesakām līdz 2008. gada pārskata saņemšanai atjaunot kapitālu AS "Parex banka" minimālajā 8% pietiekamības līmenī.

Pielikumā: Eiropas Komisijas 2008. gada 22. decembra lēmums "Par valsts atbalstu Nr. 638/2008 Garantiju shēma bankām Latvijā" uz 10 (desmit) lapām.

Ar patiesu cieņu

I. Rīmšēvičs
Latvijas Bankas
prezidents

I. Krastiņa
Juridiskās pārvaldes
vadītāja vietniece

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 22.12.2008.

C(2008) 8951 galīgā redakcija

Par valsts atbalstu Nr. 638/2008

Garantiju shēma bankām Latvijā

Godātais kungs!

1. PROCEDŪRA

1. Pēc vairākkārtējas informācijas apmaiņas Latvija 2008. gada 16. decembrī iesniedza paziņojumu par garantijas shēmu un noteikumiem attiecībā uz Latvijā reģistrētu banku pārņemšanu valsts pārziņā. Komisija 2008. gada 19. decembrī lūdza papildu informāciju un Latvija uz šo lūgumu atsaucās tajā pašā dienā.

2. ATBALSTA APRAKSTS

2.1. Vispārēja informācija

2. Reaģējot uz pašreizējiem satricinājumiem pasaules finanšu tirgos, Latvija sagatavoja garantiju shēmu (līdz ar likumu par banku pārņemšanu), kuras mērķis ir atjaunot finanšu sistēmas stabilitāti un novērts nopietnus traucējumus Latvijas ekonomikā.
3. Latvijas iestādes gatavojas pieņemt valdības noteikumus par "Banku aizdevumu garantiju izsniegšanas un uzraudzības procedūru", lai īstenotu garantiju shēmu un saglabātu valsts finanšu sistēmas stabilitāti. Šie noteikumi piešķir Latvijas iestādēm plašas pilnvaras sniegt neatliekamu palīdzību bankām garantiju veidā.
4. Garantiju shēmas mērķis ir atjaunot uzticību un veicināt starpbanku aizdevumus, piešķirot valsts garantijas jau esošu un jaunu aizdevumu izsniegšanai. Turklāt garantiju shēmas uzdevums ir atbalstīt banku īstermiņa un vidēja termiņa finansēšanas vajadzības.
5. Turklāt likuma par banku pārņemšanu uzdevums ir sabiedrības interesēs saglabāt Latvijas banku sistēmas stabilitāti un netraucētu maksājumu sistēmu darbu.

Viņa ekselence **Māris Riekstiņš**
Ārlietu Ministrs
K.Valdemāra iela 3,
Rīga LV-1395

Commission européenne, B-1049 Bruxelles – Belgique
Europese Commissie, B-1049 Brussel – België
Tālrunis: 00 32 (0) 2 299 11 11

6. Latvijas iestādes apliecina, ka EK līguma 87. panta 3. punkta "pārtraukšanas klauzula" tiks ievērota.

2.2. Atbalsta saņēmēji

7. Atbalstu ir tiesīgas saņemt Latvijā reģistrētas, maksāspējīgas bankas (ieskaitot ārvalstu banku Latvijas meitasuzņēmumus). Shēma attiecas uz labi kapitalizētām bankām, ko pārbaudīs un apstiprinās Latvijas Bankas Latvijas Finanšu un kapitāla tirgus komisija¹².
8. Šī shēma ļaus šīm bankām iegūt vajadzīgos finanšu līdzekļus, lai tās varētu izpildīt savas saistības un finansēt banku operācijas. Šī shēma būtībā ir paredzēta sistēmiski nozīmīgām bankām. Šajā sakarā Latvijas iestādes apstiprināja, ka izvērtējot banku kritēriju sistēmisko nozīmi, ņems vērā aktīvu apjomu, klientu skaitu, maksājumu sistēmas nozīmību, depozītu tirgus daļu, uzņēmumu tirgus daļu un privātpersonu tirgus daļu.
9. Latvijas iestādes apstiprināja, ka tās vienādi attieksies pret kredītešanu attiecībā uz vietējām bankām un ārvalstu banku Latvijas meitasuzņēmumiem. Tomēr Latvijas iestādes neizslēdz iespēju, ka šīs garantijas var būt piemērotas arī kādai mazākai bankai, ja tās bankrots varētu radīt traucējumus Latvijas finanšu sistēmā. Šā iemesla dēļ shēma ir paredzēta dažāda lieluma bankām.

2.3. Pasākumu apraksts

10. Latvija sniegs valsts garantijas jaunu un esošu īstermiņa un vidēja termiņa kredītu izsniegšanai. Attiecībā uz esošajiem kredītiem valsts tos garantēs tikai izņēmuma gadījumos, t.i., ja banka piesakās saņemt garantiju, ja tās kreditori var pamatot nozīmīgu saistību neizpildi, kuras rezultātā bez valsts garantijas banka nekavējoties bankrotētu.³
11. Bankas, kas saņem atbalstu, maksās ikgadēju maksu, kas būtībā atbilst Eiropas Centrālās bankas 2008. gada 20. oktobra «Ieteikumam par valdības garantijām banku parādiem» (turpmāk „ECB ieteikums”). Tā kā Latvijas bankām nav reitingu, vai, ja tādi ir, attiecīgām reitinga kategorijām nav atbilstošu datu kredītriska mijmaiņas darījumiem, Latvijas iestādes saskaņā ar ECB ieteikumu izmantos kredītriska mijmaiņas darījumu datus no euro zonas lielo banku reprezentatīvās izlases.
12. Konkrēti, maksa ir vienāda ar *i*) apkalpošanas maksu 0,1% apmērā plus *ii*) kredītriska mijmaiņas darījumu ar termiņu 5 gadi A- reitinga euro zonai lielām bankām laikposmam no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 31. augustam, plus *iii*) uzcenojumu 0,5% apmērā. Rezultātā maksa ir 1,048%.
13. Parāda instrumenti, kurus var segt garantija, ir visas saistības, izņemot starpbanku depozītus, subordinētās saistības un netiešās saistības, piemēram, segtās obligācijas. Shēma neparedz atbalstu saistībām, kas atbilst 1. vai 2. līmeņa kapitālam. Kas attiecas uz esošo kredītu

¹ Skatīt, piemēram, līdzīgu uzraudzības iestādes iesaistīšanos saistībā ar Komisijas 2008. gada 14. novembra lēmumu lietā Nr. N 520a/2008 "Neatliekami pasākumi Itālijas banku sistēmas stabilitātes garantēšanai".

² Šī garantiju shēma principā attiektos arī uz AS Parex Banka, bet tikai , kad Parex izpildīs visas prasības un Komisija izdarīs un pieņems grozījumus iepriekšējā lēmumā par Parex.

³ Skatīt, piemēram, Komisijas 2008. gada 24. novembra lēmumu lietā NN 68/2008 Valsts atbalsta pasākumi AS Parex Banka.

garantijām, tiks segti instrumenti, kuru maksimālais termiņš ir 3 gadi. Attiecībā uz kredītu garantijām, kas paņemti, lai segtu jau esošus aizņēmumus, garantijas var piešķirt saistībām, kuru termiņš ir no 6 mēnešiem līdz 3 gadiem.

14. Saskaņā ar šo shēmu garantēti parāda instrumenti var tikt izsniegti sešos mēnešos, t.i., no 2009. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 30. jūnijam. Šo termiņu ar Komisijas piekrišanu var pagarināt līdz 2009. gada 31. decembrim. Latvijas iestādes ir apņēmušās paziņot Komisijai par jebkuru shēmas termiņa pagarinājumu.
15. Latvijas iestādes ir norādījušas, ka tās vispirms garantēs 10% no IKP, kas šobrīd ir aptuveni 1,5 miljardi latu. Šo apjomu var palielināt līdz 20% no IKP. Gadījumā, ja saskaņā ar garantijas shēmu kopējais garantētais apjoms pārsniedz 20% no IKP, Latvija par šīm izmaiņām ziņo Komisijai. Saskaņā ar Latvijas iestāžu sniegto informāciju sagaidāms, ka aptuveni 10 bankas pieteiksies saņemt valsts garantijas. Latvijas iestādes ir aplēsušas maksimālo garantijas apjomu vienai bankai, kas būtu aptuveni 1,5 miljardi latu⁴.
16. To banku, kas saņems garantijas, akcionāriem būs jāieķīlā ne mazāk kā 51% bankas akciju kā pirmās komercķīlas tiesības. Gadījumā, ja banka nevar izpildīt savas saistības un akcijas pārņem valsts, Latvijas iestādes nosaka, ka akcionāriem samaksātā maksimālā summa par akcijām atbildīs to attiecīgai vērtībai bez valsts atbalsta un bez Latvijas Bankas sniegtā finansējuma (un bez iekļautā pieņēmuma par valsts intervenci). Nekotētu uzņēmumu gadījumā, attiecīgā uzskaites vērtība (t.i., patiesā vērtība) tiktu izmantota, lai noteiktu akciju tirgus vērtību, valsts atbalsta apjomu, Latvijas Bankas finansējumu un, neiekļaujot vērtību saistībā ar pieņēmumu par valsts atbalstu. Šādu pārņemšanu veiks saskaņā ar likumu par bankas pārņemšanas procedūru, kas nosaka noteikumus par banku pārņemšanu. Bankas pārņemšana var notikt, atsavinot bankas izlaistās akcijas vai atbrīvojot bankas aktīvus, tiesības un saistības. Latvija apstiprina, ka šis likums un pārņemšanas noteikums ir paredzēti tikai grūtībās nonākušām bankām, kas nevar izpildīt vai kuras riskē neizpildīt kapitāla pietiekamības prasības.
17. Saskaņā ar šo likumu valsts pārņemtu grūtībās nonākušu banku (akcijas vai tās kapitāls, tiesības un saistības) tikai tad, ja tas ir vajadzīgs Latvijas banku sistēmas stabilitātes saglabāšanai un netraucētai maksājumu sistēmu darbībai sabiedrības interesēs. Akcionāri saņemtu godīgu kompensāciju par savām akcijām vai bankas aktīviem, tiesībām un saistībām saskaņā ar īpašu likumu. Attiecībā uz akcijas cenu vai bankas aktīvu, tiesību un saistību vērtību būtu jāpiemēro iepriekš aprakstītie noteikumi. Likuma par banku pārņemšanu darbības termiņš nebūs ierobežots. Tomēr Latvija ir apņēmusies šo likumu piemērot tikai ārkārtas gadījumos, lai novērstu nopietnus Latvijas finanšu sistēmas traucējumus, un tikai tad, kad citi pasākumi nevar garantēt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti.

3. LATVIJAS UN BANKU, KAS PIEDALĀS GARANTIJAS SHĒMĀ, SAISTĪBAS

18. Bankām, kas vēlas saņemt valsts garantijas, Latvija nosaka konkrētus nosacījumus, lai novērstu vai samazinātu blakus ietekmi, kas var traucēt konkurenci, kā arī, lai samazinātu potenciālu zaudējumu iespēju valstij. Konkrēti, bankas, kas piedalās šajā shēmā, garantijas termiņa laikā, apņemas:

⁴ Summa aprēķināta, neņemot vērā AS Parex Banka.

- nereklamēt banku vai tās pakalpojumus saistībā ar saņemtajām garantijām;
  - neizmaksās dividendes bez Finanšu ministra piekrišanas;
  - valdes locekļu gada minimālo bruto atalgojumu, tostarp obligātās valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas, noteikt ne augstāk par 150 000 latu vienam valdes loceklim;
  - neatmaksāt pirms termiņa subordinētos aizdevumus, ja nav atmaksāti garantētie aizdevumi kredītiestādēm.
19. Turklāt Latvijas iestādes nodrošina, ka bankas, kas saņem garantijas, turpina nodrošināt Latvijas ekonomikas pieprasījumu pēc kredītiem, īpaši kredītiem, kas paredzēti maziem un vidējiem uzņēmumiem un mājsaimniecībām.
  20. Latvijas iestādes apņemas reizi sešos mēnešos ziņot par shēmas darbību. Pusgada ziņojumos tiek iekļauts atbalstu saņemošo uzņēmumu saraksts, sniedzot vajadzīgos datus par katru atsevišķu uzņēmumu, kas atspoguļo atbalsta pasākuma kopainu.
  21. Turklāt Latvijas iestādes apņemas sešu mēnešu laikā reģistrēt individuālus pārstrukturēšanas/likvidācijas plānus bankām, kas nevar izpildīt savas saistības un kas pieprasa garantijas, kā arī pārņemtām bankām un bankām, kuru esošās saistības tika garantētas, jo tās nebija izpildījušas nozīmīgas saistības.
  22. Latvijas iestādes apņemas lūgt Komisijas piekrišanu, ja pasākumi būs jāturpina ilgāk par sākotnēji noteiktajiem sešiem mēnešiem pēc šā lēmuma pieņemšanas. Ja Latvija pārtrauc garantijas pasākumus pirms paredzētajām shēmas beigām, Komisija par to tiek informēta.
  23. Latvija apņemas ziņot Komisijai, ja ir vajadzība līdzās šajā lēmumā noteiktajām garantijām sniegt vēl citus valsts atbalsta pasākumus.
  24. Latvija arī apņemas, pirmkārt, uzraudzīt, kā bankas, kas izmanto pasākumus, ievēro iepriekš minētos darbības ierobežojumus, otrkārt, veikt vajadzīgos pasākumus, ja bankas neievēros ierobežojumus, un, treškārt, par to informēt Komisiju.

4. LATVIJAS NOSTĀJA

25. Latvija atzīst, ka paziņotā shēma ir valsts atbalsts EK līguma 87. panta 1. punkta nozīmē.
26. Latvija tiecas panākt minēto pasākumu steidzamu apstiprināšanu. Saskaņā ar Latvijas iestāžu sniegto informāciju, bažas par pušu maksātspēju visā globālajā finanšu sistēmā ir izraisījušas ekstrēmu un bīstamu tendenci – „bēgšanu kvalitātē”. Valsts iejaukšanās ir vajadzīga, lai atjaunotu uzticēšanos tirgum. Paziņotā valsts atbalsta shēma līdz ar citiem paketes pasākumiem ir vajadzīga, lai Latvijā atjaunotu finanšu stabilitāti. Ņemot vērā nopietnu spriedzi pasaules finanšu tirgos un Latvijas finanšu sistēmā, ir būtiski, lai pasākumi tiek īstenoti ātri.
27. Latvijas iestādes uzskata, ka pasākumi saderīgi ar kopējo tirgu, jo tie ir nepieciešami, lai novērstu nopietnus traucējumus Latvijas ekonomikā atbilstoši EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam.

28. Latvijas Bankas 2008. gada 17. decembra vēstule apstiprina, ka paziņotie pasākumi ir vajadzīgi nekavējoties, lai novērstu kaitīgas ietekmes izplatīšanos visā Latvijas finanšu sistēmā un Latvijas tautsaimniecībā kopumā.

5. NOVĒRTĒJUMS

5.1. Valsts atbalsta pasākumu raksturs

29. Saskaņā ar EK līguma 87. panta 1. punktu ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.
30. Komisija piekrīt Latvijas nostājai, ka garantijas shēma uzskatāma par atbalstu bankām saskaņā ar EK līguma 87. panta 1. punktu.
31. Garantija no jauna izsniegtajiem aizdevumiem dod iespēju atbalsta saņēmējiem uz izdevīgiem nosacījumiem pārfinansēt kredītus un garantija par esošo parādu ļauj attiecīgajām bankām izvairīties no iespējamām bankrota procedūrām. Tas nodrošina atbalsta saņēmējiem ekonomiskas priekšrocības un stiprina to pozīcijas salīdzinājumā ar to konkurentiem Latvijā un citās dalībvalstīs, tāpēc jāuzskata, ka šāds atbalsts rada konkurences traucējumus un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Priekšrocības tiek nodrošinātas, izmantojot valsts līdzekļus, un ir selektīvas, jo tās piešķirtas tikai atbalsta saņēmējiem.
32. Konkrēti, Komisija ir pārliecināta, ka pašreizējos finanšu krīzes apstākļos, privātais ieguldītājs nebūtu izsniedzis šādu ievērojamu garantiju bankām, kas saņems atbalstu⁵.
33. Attiecībā uz banku pārņemšanas noteikumiem Komisija uzskata, ka tikai īpašnieku maiņa nav pietiekams iemesls sniegt bankām atbalstu. Tomēr Komisija atzīmē, ka šo pasākumu Latvijas iestādes izmantotu tikai ārkārtas gadījumos, lai palīdzētu grūtībās nonākušām bankām, kas nevar tikt uzskatītas par pilnīgi drošām, un tikai tad, kad citi pasākumi nevar garantēt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti.
34. Šajā sakarā Komisija pozitīvi atzīmē, ka Latvijas iestādes apņēmas paziņot Komisijai, ja ir vajadzība līdzās šajā lēmumā noteiktajām garantijām sniegt vēl citus valsts atbalsta pasākumus, piemēram, banku pārņemšanu (akcijas vai aktīvus, tiesības vai saistības), ko paredz šis lēmums. Komisija pozitīvi atzīmē, ka Latvijas iestādes ir apņēmušās iesniegt pārstrukturēšanas vai likvidācijas plānu sešu mēnešu laikā pēc atbalsta piešķiršanas šādām bankām vai arī tiklīdz tās nav klasificējamās kā pilnīgi drošas bankas, kas īpaši attiecas uz gadījumiem, ja banka nevar atmaksāt garantiju, un to pārņem valsts vai tai ir vajadzīgas garantijas par esošo parādu.

⁵ Sal. Komisijas 2008. gada 10. oktobra lēmums lietā NN 51/2008 Garantiju shēma Dānijas bankām, pagaidām nepublicēts, 32. punkts un Komisijas 2008. gada 21. oktobra lēmums lietā C 10/2008 IKB, pagaidām nepublicēts, 74. punkts.

35. Attiecība uz cenu, kas samaksāta akcionāriem bankas pārņemšanas gadījumā, Komisija atzīmē, ka samaksātā summa būtu godīga kompensācija par bankas aktīviem, tiesībām un saistībām tādā apmērā, kad šāda kompensācija izslēdz jebkādas blakus parādības attiecībā uz bankai sniegto atbalstu un Latvijas Bankas finansējumu un jebkuram pieņemumam par valsts atbalstu. **Šādos apstākļos, šķiet, ka cenā nebūtu iekļauti valsts atbalsta elementi bijušajiem bankas īpašniekiem.** Tomēr šādu novērtējumu veiks obligātā pārstrukturēšanas plāna ietvaros⁶.

5.2. Saderība ar finanšu atbalsta pasākumiem

5.2.1. EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta piemērošana

36. Latvija iecerējusi piešķirt darbības atbalstu saskaņā ar garantijas shēmu, palīdzot bankām, kurām ir likviditātes problēmas. Ņemot vērā pašreizējos apstākļus finanšu tirgū, ir pieņemami tieši aplūkot šos pasākumus atbilstoši EK līguma noteikumiem, īpaši EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumiem.
37. EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkts ļauj Komisijai pziņot, ka atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu, ja tas ir veikts, „lai kompensētu nopietnu traucējumu dalībvalsts ekonomikai”. Komisija atgādina, ka Pirmās instances tiesa ir uzsvērusi, ka EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkts jāpiemēro ar ierobežojumiem un jāpievēršas traucējumiem dalībvalsts ekonomikā kopumā⁷.
38. Komisija atzīmē, ka šī shēma attiecas uz Latvijas banku nozari kopumā. Pašreizējā pasaules finanšu krīze visur ierobežojusi finanšu iestāžu iespējas nodrošināt likviditāti, kā arī vājinājusi uzticēšanos darījuma partneru kredītspējai. Šajos apstākļos pat būtībā drošas finanšu iestādes saskaras ar iespēju uzņēmējdarbību pārtraukt. Komisija uzskata, ka, ja likviditātes vai uzticēšanās trūkuma problēmas netiks risinātas, tās radīs grūtības ne tikai banku nozarei. Tā kā finanšu sektoram ir centrālā loma finansējuma nodrošināšanā pārējai ekonomikai, tas izraisīs sistēmisku un kaitīgu ietekmi uz Latvijas ekonomiku kopumā. Komisija neapstrīd, ka šī shēma paredzēta to šā brīža problēmu risināšanai, kas saistītas ar likviditātes un uzticēšanās trūkumu Latvijas bankām. Tāpēc Komisija uzskata, ka shēmas mērķis ir novērst nopietnus traucējumus Latvijas ekonomikā.

⁶ Tādēļ šis lēmums neskar cenas pārbaudi, kas samaksāta par nacionalizāciju katrā individuālā gadījumā, ko Komisija izskafītu pārstrukturēšanas plāna kontekstā, ko veic sakarā ar garantijas pieprasīšanu.

⁷ Sal. principā apvienotās lietas T-132/96 un T-143/96 *Freistaat Sachsen and Volkswagen AG Commission* [1999] ECR II-3663, 167. punkts. Apstiprināts Komisijas lēmumā lietā C 47/1996, *Crédit Lyonnais*, OV 1998 L 221/28, 10.1. punkts, Komisijas lēmumā lietā C28/2002 *Bankgesellschaft Berlin*, OV 2005 L 116, 1. lpp., 153. punkts et seq, un Komisijas lēmumā lietā C50/2006 BAWAG, pagaidām npublicēts, 166. punkts. Skatīt Komisijas 2007. gada 5. decembra lēmumu lietā NN 70/2007, *Northern Rock*, OV C 43, 16.2.2008., 1. lpp., Komisijas 2008. gada 30. aprīļa lēmumu lietā NN 25/2008, *Rescue aid to WestLB*, OV C 189, 26.7.2008., 3. lpp., Komisijas 2008. gada 4. jūnija lēmumu lietā C9/2008 *SachsenLB*, pagaidām npublicēts.

5.2.2. *Atbalsta saderība atbilstoši EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam*

39. Saskaņā ar Komisijas paziņojumu „Par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem, kas veikti saistībā ar finanšu iestādēm pašreizējās pasaules finanšu krīzes sakarā”⁸, lai šāds atbalsts būtu saderīgs, atbalstam vai atbalsta shēmai jāatbilst vispārējiem saderības kritērijiem saskaņā EK līguma 87. panta 3. punktu, ņemot vērā EK līguma vispārīgos mērķus, jo īpaši EK līguma 3. panta 1. punkta a) apakšpunktu un 4. panta 2. punktu, kas nozīmē atbilstību šādiem nosacījumiem⁹.
- Piemērotība* Atbalstam jābūt mērķtiecīgam, lai ar to varētu efektīvi sasniegt mērķi novērst nopietnus traucējumus ekonomikā. Tā nebūtu gadījumā, ja pasākuma nebūtu vai pasākums nebūtu piemērots traucējuma novēršanai.
  - Nepieciešamība* Atbalsta pasākumam jābūt tādā apmērā un veidā, lai tiktu sasniegts mērķis. Tas nozīmē, ka tam jābūt noteiktam minimālajā apjomā, kas vajadzīgs mērķa sasniegšanai, un traucējumu novēršanai vispiemērotākajā veidā. Citiem vārdiem, ja ekonomikā kopumā vērojama nopietna traucējuma novēršanai pietiktu ar mazāku atbalsta summu vai pasākumu, kas ir veidā, kas rada mazākus traucējumus, attiecīgie pasākumi nebūtu nepieciešami. To apstiprina Eiropas Kopienu Tiesas judikatūra¹⁰.
  - Proporcionalitāte* Jāatrod pienācīgs līdzsvars starp pasākumu pozitīvo ietekmi un konkurences traucējumiem, lai traucējumi būtu tik minimāli, cik nepieciešams pasākuma mērķu sasniegšanai. Tas izriet no EK līguma 3. panta 1. punkta g) apakšpunkta un 4. panta 1. un 2. punkta, kas nosaka, ka Kopiena nodrošina iekšējā tirgus pienācīgu darbību brīvas konkurences apstākļos. Tādējādi EK līguma 87. panta 1. punkts aizliedz visus selektīvos valsts pasākumus, kas spēj radīt traucējumus tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Jebkurai atkāpei atbilstoši EK līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam, kas ļauj piešķirt valsts atbalstu, jānodrošina, ka atbalsts aprobežojas tikai ar atbalstu, kas nepieciešams tam noteiktā mērķa sasniegšanai.

5.2.3. *Kritēriju piemērošana pasākumiem*

40. Attiecībā uz piemērotību Komisija atzīst, ka garantijas shēmas mērķis ir izveidot drošības mehānismu ieguldītājiem, kas ieguldījuši līdzekļus no jauna izsniegtos aizdevumos bankai, lai nodrošinātu tai pietiekamu likviditāti. Tā ir reakcija uz starptautiskā tirgus smagajiem apstākļiem, kur pat maksāspējīgām bankām ir grūtības nodrošināt likviditāti. Komisija uzskata, ka šādām garantijas shēmām vajadzētu palīdzēt nodrošināt pārvarēt šo grūto tirgus situāciju un radīt apstākļus, kas kopumā atdzīvina starpbanku aizdevumu un finanšu tirgu un

⁸ Komisijas paziņojums „Valsts atbalsta noteikumu piemērošana pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi”, OV C 270, 25.10.2008., 8. lpp..

⁹ Sal. Komisijas 2008. gada 10. oktobra lēmums lietā NN 51/2008 Garantiju shēma Dānijas bankām, pagaidām nepublicēts, 41. punkts.

¹⁰ Sal. lieta 730/79, *Philip Morris* [1980] ECR 2671. Šo judikatūru nesen vēlreiz apstiprināja Eiropas Kopienu Tiesa 2008. gada 15. aprīļa lietā C-390/06 *Nuova Agricast v Ministero delle Attività Produttive*, kurā Tiesa lēma, ka “No lietas 730/79 ir skaidrs [...], ka atbalsts, kas uzlabo atbalsta saņēmēja uzņēmuma finanšu stāvokli un nav nepieciešams, lai sasniegtu EK līguma 87. panta 3. punktā noteiktos mērķus, nav uzskatāms par saderīgu ar kopējo tirgu [...]”.

kopumā uzskata to par piemērotu līdzekli¹¹. Komisija arī uzskata, ka esošo banku parādu garantē tikai izņēmuma gadījumos, ja tas ir nepieciešams, lai novērstu nekontrolētu banku likvidāciju ar mērķi saglabāt finansiālu stabilitāti.

41. Turklāt shēma ir paredzēta attiecīgiem atbalsta saņēmējiem, jo atbalstu saņemošo uzņēmumu skaits ir ierobežots un paredzēts bankām, kas var izpildīt obligātās kapitāla pietiekamības prasības. Atbalstu ir tiesīgas saņemt Latvijā reģistrētas bankas, ieskaitot ārvalstu banku Latvijas meitasuzņēmumus.
42. Kas attiecas uz nepieciešamību, garantiju shēma, kas vajadzīga, lai atjaunotu uzticību un veicinātu starpbanku aizdevumu tirgu, nepārsniedz nepieciešamo minimumu apjoma un laika ziņā.
43. Attiecība uz apjomu Komisija neapstrīd, ka garantiju shēma ir vajadzīga, lai atjaunotu aizdevēju uzticību¹². Garantija privātpersonu noguldījumiem nebūtu pietiekama, jo tā tikai novērstu masveida naudas izņemšanas iespēju no bankām, bet neatjaunotu institucionālo aizdevēju uzticību. Turklāt Komisija atzinīgi vērtē to, ka Latvija attiecinās garantiju tikai uz finansēšanas veidu, kas pašlaik piedzīvo vislielākās grūtības, konkrēti, Istermiņa un vidēja termiņa starpbanku aizdevumi. Pirmkārt, subordinētais parāds netiek garantēts. Otrkārt, Latvijai ir jāierobežo garantiju shēma dod bankām tikai sešus mēnešus, lai emitētu jauno parādu, kam tiks dota garantija. Attiecībā uz esošo parādu, Komisija atzīmē, ka tas tiks garantēts tikai izņēmuma gadījumos, t.i., ja var pamatot nozīmīgu saistību neizpildi, kā rezultātā bez valsts garantijas banka nekavējoties bankrotētu¹³.
44. Attiecībā uz pagaidu piemērošanu garantija paredzēta parādam līdz trim gadiem, ko atzina par piemērotu iepriekšējos Komisijas lēmumos¹⁴. Kopumā Komisija uzskata, ka garantiju termiņam jābūt pēc iespējas īsākam. Šajā sakarā Komisija atzinīgi novērtē papildu nodrošinājumu šajā shēmā, ja tas attiecas uz atbalsta piešķiršanu tikai sešu mēnešu laikposmā. Tādējādi pagaidu piemērošana ir attaisnojama.
45. Attiecībā uz proporcionalitāti, konkurences traucējumus samazina dažādi drošības mehānismi. Galvenokārt atbalsta summa ir samazināta, izmantojot uz tirgu orientētu prēmiju. Bankas izdarīs maksājumu, kas ir vienāds ar ECB ieteikumos minēto maksājumu. Šo pasākumu var uzskatīt par proporcionālu un atbilstīgu līdzšinējai Komisijas praksei¹⁵. Komisijas pašreizējais maksas apjoma novērtējums neliedz tai veikt vēlāku novērtējumu, ja garantijas periods tiek pagarināts.

¹¹ Skatīt Komisijas 2008. gada 10. oktobra lēmumu lietā NN 51/2008 Garantiju shēma Dānijas bankām, pagaidām npublicēts, 42. punkts; Komisijas 2008. gada 13. oktobra lēmumu lietā N 507/2008 *Guarantee scheme for banks in the United Kingdom*, pagaidām nav publicēts, 56. punkts; un Komisijas 2008. gada 13. oktobra lēmumu lietā N 481/2008 *Guarantee scheme for banks in Ireland*, pagaidām nav publicēts, 59. punkts.

¹² Skatīt minētos Komisijas lēmumus lietās NN 51/2008 (47. punkts) NN 507/08 (59. punkts), N533/08 (41. punkts) un 567/2008.

¹³ Skatīt Komisijas 2008. gada 24. novembra lēmumu lietā NN 68/2008 Valsts atbalsta pasākumi AS Parex Banka.

¹⁴ Skatīt Komisijas 2008. gada 19. novembra lēmumu lietā N 560/2008 *Support Package for Greek Credit Institutions* un 2008. gada 12. decembra lēmumu lietā N 625/2008 *Support Package for Financial Institutions in Germany*, pagaidām nav publicēti.

¹⁵ Līdzīga pieeja izmantota Komisijas 2008. gada 27. oktobra lēmumā lietā NN 512/2008 *Guarantee scheme for banks in Germany*, pagaidām nav publicēts, 66. punkts; un Komisijas 2008. gada 13. oktobra lēmums lietā N 507/2008 *Guarantee scheme for banks in the United Kingdom*, pagaidām nav publicēts, 61. punkts.

46. Attiecībā uz darbības ierobežojumiem (skatīt 18. punktu), Komisija uzskata, ka tie ir pamatoti, lai ierobežotu atbalstu līdz minimumam, kas nodrošina pret nevajadzīgiem konkurences traucējumiem.
47. Komisija īpaši atzīmē, kā iepriekš paskaidrots, ka atlīdzība par valsts garantijas sniegšanu un citiem nosacījumiem ir saskaņā ar ECB noteikumiem un līdzīga jau esošām garantiju shēmām¹⁶, kas mazina neatbilstošu kapitāla plūsmu pārvietošanas varbūtību. Visbeidzot, Latvijas iestādes ir norādījušas, ka tās vispirms garantēs 10% no IKP, kas veido aptuveni 1,5 miljardus latu. Šo apjomu var palielināt līdz 20 % no IKP. Gadījumā, ja garantijas shēmas garantētais apjoms pārsniegs 20% no IKP, Latvija par šīm izmaiņām ziņos Komisijai. Tādēļ Komisija uzskata, ka shēmā ir ietverti pietiekami daudzi drošības mehānismi, lai samazinātu konkurences traucējumus, izmantojot kapitāla plūsmu pārvietošanu starp dalībvalstīm.
48. Turklāt Komisija atzīmē, ka bankām, kas saņem valsts garantiju, ir jāievēro garantijas mārketinga ierobežojumi. Ņemot vērā minēto, Komisija secina, ka atbalsta saņēmēji no shēmas nesaņem lielāku atbalstu nekā paredzēts.
49. Turklāt Komisija atzīst, ka Latvija ir apņēmusies sniegt pārstrukturēšanas vai likvidēšanas plānu sešu mēnešu laikā jebkurai bankai, kuru vairs nevar uzskatīt par faktiski drošu banku, t.i., bankām, kas pieprasa garantijas, kā arī valsts pārņemtām bankām un bankām, kuru esošās saistības tika garantētas, jo tās nebija izpildījušas nozīmīgas saistības¹⁷.
50. Attiecībā uz likumu par banku pārņemšanu, Komisija atzīmē, ka Latvija ir iecerējusi šo likumu piemērot tikai ārkārtas gadījumos un Latvijā bankas tiek nacionalizētas tikai tad, ja tās ir nonākušas nopietnās grūtībās, un tikai tad, kad citi pasākumi nevar garantēt Latvijas finanšu sistēmas stabilitāti. Ņemot vērā, ka nacionalizētas tiek tikai grūtībās nonākušas bankas, Latvija uzņemas iesniegt katras šādas bankas pārstrukturēšanas plānu, kad ir veikts sīks šāda pasākuma novērtējums un tiek īstenoti tā secinājumi.
51. Latvijas iestādes apstiprināja, ka akcionāriem samaksāta maksimālā summa par bankas akcijām, tiesībām un saistībām atbildīs to attiecīgai vērtībai bez valsts atbalsta un bez Latvijas Bankas sniegtā finansējuma (un bez iekļautā pieņēmuma par valsts intervenci). Arī, nosakot akciju tirgus vērtību, valsts atbalstu un pieņēmumu par to tiktu piešķirts Latvijas Bankas finansējums. Ņemot vērā Latvijas iestāžu apņemšanos šajā sakarā, nešķiet, ka rastos situācija, ka atbalsts tiktu sniegts bijušajiem banku īpašniekiem. Tomēr šādu novērtējumu veiks obligātā pārstrukturēšanas plāna ietvaros¹⁸.
52. Ņemot vērā Latvijas apņemšanos attiecībā uz banku pārņemšanu un ierobežoto kontekstu, kurā tā tiktu īstenota, Komisija uzskata, ka šis pasākums ir atbilstošs un proporcionāls, kā arī vajadzīgs, lai pārvarētu Latvijas finanšu sistēmas nestabilitāti.
53. Pamatojoties uz iepriekš minēto, ierosinātos pasākumus var uzskatīt par saderīgiem ar kopējo tirgu.

¹⁶ Sal. Komisijas 2008. gada 12. decembra lēmums lietā N 625/2008 *Support Package for Financial Institutions in Germany*, pagaidām nav publicēts.

¹⁷ Šādi plāni ir pamatā Kopienas pamatnostādņem par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai, skatīt OV 2004 C 244, 2.lpp.

¹⁸ Tādēļ šis lēmums neskar cenas pārbaudi, kas samaksāta par nacionalizāciju katrā individuālā gadījumā, ko Komisija izskatītu pārstrukturēšanas plāna kontekstā, ko veic sakarā ar garantijas pieprasīšanu.

6. LĒMUMS

Komisija secina, ka iepriekš minētie pasākumi ir saderīgi ar kopējo tirgu, un tādējādi nolēmusi necelt iebildumus.

Ja šajā vēstulē ietverta konfidenciāla informācija, kuru nevajadzētu publicēt, lūdzam par to informēt Komisiju piecpadsmit darba dienu laikā no saņemšanas datuma. Ja Komisija nesaņems pamatotu pieprasījumu līdz minētajam termiņam, tiks uzskatīts, ka Jūs piekrītat pilna vēstules teksta publicēšanai. Minēto pieprasījumu, precizējot attiecīgo informāciju, jānosūta ar ierakstītu vēstuli vai pa faksu uz šādu adresi:

European Commission
Directorate-General for Competition
State Aid Greffe
Rue de la Loi/Wetstraat, 200
B-1049 Brussels
Fakss Nr: +32-2-296 12 42

Ar cieņu

Komisijas vārdā

Komisijas locekle
Neelie Kroes

